Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, 1919 m. ruduo, Kaunas

Labas labas rytas!

Labas labas rytas!

Vėl visą ilgą dieną tavęs nematysiu!

Vėl visą ilgą dieną vienas praliūdėsiu.

Vėl visą ilgą dieną tau tik dūmosiu[.]

Taip norėtųs tau gerą gerą žodelį pasakyti[.]

Bet pas mane labai liūdna – be pasiilgimo[,] daugiau aš neturiu nieko.

Tegu bus tau šviesi ši dienelė.

Tegu į Saulužę pažvelgus tau linksma bus[.]

Ir mintys tavo tegu bus lengvos lengvos[.]

Buč
Tav Bal [1]

KOMENTARAI

[1] Vanda Daugirdaitė, 1919 m. liepos 1 d. įsidarbinusi dienraščio *Lietuva* redakcijoje Balio Sruogos sekretore, rudenį šios tarnybos laikinai atsisakė. Vėliau Sruogienė nurodė ir konkrečias išvykimo iš Kauno aplinkybes (pažįstamų žmonių pastangas išskirti ją su Sruoga, laikytu nerimtu, nepatikimu, sugalvojus priežastį, kad ji neva reikalinga be priežiūros likusiame tėvo ūkyje Būgiuose, kelionės trukdžius (bermontininkų ir lietuvių kariuomenės kautynes Radviliškyje 1919 m. lapkritį, fronto liniją).
„Tas laiškelis galėjo būti rašytas 1919 m. – gal kada buvau išvažiavus. Galėtų būti parašyta 1919 m. bermontininkų laikais, kada Emilija Putvinskienė su Maryte Nemeikšaite, susirūpinusios, kad aš įsimylėjau į „šalapajų“, nutarė mane nuo jo atitraukti. Sugalvojo, kad mano Tėvui dar negrįžus iš Ukrainos ir mane atsiuntus į Lietuvą prižiūrėti Būgius, sugalvojo, kad nuomininkas Weismanas iš ūkio išsikraustė, ir aš ten esu reikalinga. Gavau leidimą iš tuometinio Spaudos biuro viršininko kun. Gaigalaičio ir išskubėjau į Viekšnius. Viską radau tvarkoje, bet kaip tik užėjo bermontininkai, užėmė Kuršėnus, apylinkes, į Šiaulius man buvo sunku nuvažiuoti. Traukiniais iš Kuršo bėgo vokiečių dvarininkai… Keleiviniai traukiniai sustojo ėję… Viekšnių vaistininkas Juozas Aleksandravičius įtaisė mane į vieną tokį transportą. Kai važiavau, mūsiškiai apšaudė tą traukinį, o Šiauliuose patekau dirbti į Tarptautinę komisiją gen. Niesselio kaip vertėja iš prancūzų ir kt. kalbų. Po kelių dienų su ta misija teko man bėgti, atsidūriau Radvilišky kaip tik istorinio mūšio metu… Grįžus į Kauną radau Balį desperacijoje. Jadvyga Čiurlionytė pasakojo, kad ateidavo jį guosti – verkė ašaromis manęs pasiilgęs…“ (Vandos Sruogienės pastaba, in: BLKMČ BS, l. 13) Bermontininkų kovų metu, sutrikus eismui, Vandos Daugirdaitės, žmonių pilnu traukiniu važiuojančios iš Kauno į Viekšnius, laiškuose taip pat atsispindi panašūs patirti išgyvenimai (liūdesys, ilgesys, nerimas), būsena (vienatvė), tikslas (noras grįžti atgal, būti kartu) (žr. Vandos Daugirdaitės laiškas Baliui Sruogai, iš Gudžiūnų – į Kauną, 1919-11-14, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 859, apl. 1, nr. 1, l. 1r–v, 2r–v; Vandos Daugirdaitės laiškas Baliui Sruogai, Baisogala, 1919-11-14, in: *Ibid*., apl. 1, nr. 2, l. 1r–v; Vandos Daugirdaitės laiškas Baliui Sruogai, pakeliui į Viekšnius, 1919-11-14, in: *Ibid*., apl. 1, nr. 3, l. 2r–v, 3r–v; Vandos Daugirdaitės laiškas Baliui Sruogai, pakeliui į Šiaulius, apie 1919-11-14, in: *Ibid*., apl. 1, nr. 4, l. 1r–v, 2r–v; Vandos Daugirdaitės laiškas Baliui Sruogai, iš Šiaulių, apie 1919-11-14, in: *Ibid*., apl. 1, nr. 5, l. 1r–v, 2r–v; Vandos Daugirdaitės laiškas Baliui Sruogai, Būgiai, apie 1919-11-14, in: *Ibid*., apl. 1, nr. 6, l. 1r–v).